

Preekstoel Herentals – 20 augustus 2019

Goede avond, allemaal. Dank aan de organisatoren.

Mijn naam is Nsayi Madjedjo. Nadia is mijn roepnaam. Nsayi 'vreugde' is de naam van mijn vader en Madjedjo is de naam van mijn moeder.

Ik ben een kind van Congo en van België.

Mijn vader was de zoon van een Belgische koloniaal en een Congolese vrouw. Hij groeide op in een koloniale samenleving waarin gemengde kinderen als zonde werden beschouwd omdat ze het product waren van fysiek contact, al dan niet binnen een liefdesrelatie, tussen een zogezegde superieure witte man, en de zogezegde inferieure zwarte vrouw. Zijn vader heeft hem, in tegenstelling tot veel Belgische kolonialen, wel erkend, maar na de dood van zijn moeder bracht hij zijn kinder- en tienerjaren door in een internaat, ver van zijn familie en zonder de liefde van zijn biologische ouders.

Mijn moeder is ook in Belgisch Congo geboren, een paar jaar voor de onafhankelijkheid, als jongste kind van het gezin. Mijn grootvader was een évolué, de term voor die Congolezen die vanuit een opgedrongen inferioriteitsdenken ernaar streefden om zoals Belgen te leven. Dit was de enige manier om een beter sociaal leven te kunnen leiden in een samenleving die fundamenteel onrechtvaardig was. Mijn moeder spreekt tot vandaag vol trots over haar vader, mijn grootvader. Omdat hij vloeiend Frans sprak, een diploma had, als ambtenaar werkte en zo aan zijn gezin een beetje comfort kon geven. Ik begrijp de fierheid van mijn moeder. Maar ik voel vooral verdriet bij de gedachte dat mijn grootvader, de enige die ik heb gekend, zijn Afrikaanse identiteit deels heeft moeten opgeven om een beetje respect te verdienen in de koloniale samenleving. Mijn moeder verloor op zeer jonge leeftijd haar eigen moeder en vond troost bij God. Ze is van kleins af aan trouw aan de katholieke kerk.

Ik ben in 1984 geboren in Kinshasa, de hoofdstad van het toenmalige Zaïre van dictator Mobutu. Na het plotse overlijden van mijn vader verliet ik samen met mijn moeder Zaïre. Vluchten is vertrekken, vertrekken is vluchten, om welke reden ook. Als klein meisje verliet ik meer dan mijn land of een stad. Ik verliet mijn wijk, mijn kleuterschool, mijn speelkameraden en mijn familie. Sommigen leden van familie, zoals mijn grootvader, heb ik nooit meer teruggezien.

Dertig jaar geleden, in september 1989, kwam ik als kind van vijf jaar in België terecht. In de eerste maanden van ons verblijf in Brussel maakten mijn moeder en ik kennis met een Vlaams koppel uit Landen, een klein stadje in Vlaams-Brabant op de grens met de provincies Limburg en Luik. Toen mijn moeder besliste om mij te laten dopen werd het koppel uit Landen mijn meter en peter. Ik ging van hen houden als een dochter van haar liefdevolle ouders. Mijn meter noemde ik mami, en mijn peter papi. Zij komen allebei uit een katholiek nest.

Mijn moeder is zoals vele Congolezen een praktiserende christen. En dat is geen toeval. Het christendom bestond al in Congo voor de komst van de Belgen maar is pas tijdens de Belgische kolonisatie massaal opgedrongen. De bekering van Congolezen tot het christendom is effectief geweest. Tot vandaag is het christendom de meest dominante godsdienst bij Congolezen in Congo en in de diaspora.

Na mijn doopsel waren mijn vormsel en communie logische stappen. Als kind zijn die momenten vooral leuk omwille van het feest en de geschenken. Ik heb pas op latere leeftijd beseft dat mijn christelijk geloof meer is dan feestelijke gebeurtenissen in familieverband.

Vandaag betekent mijn christelijk geloof ook dankbaarheid voelen en uiten. Ik ben dankbaar omdat mijn moeder als jonge weduwe de moed had om samen met haar jongste dochter Zaïre te verlaten op het juiste moment, vóór de situatie in het land volledig zou escaleren met de plunderingen en de oorlogen in de jaren 90.

Ik ben dankbaar omdat mijn meter en peter in ons leven kwamen en een onschatbare rol hebben gespeeld, en nu nog altijd spelen. In Landen leerde ik dat een vrouw een kind kan liefhebben dat ze niet zelf heeft gebaard. Ik leerde dat de betekenis van familie meer is dan een biologische of culturele band. Mami werd ook een moeder en papi was een godsgeschenk na het jonge verlies van mijn eigen vader.

Ik ben dankbaar omdat ik de kracht heb gevonden om met de hulp van naasten Nederlands te leren en zo mijn lagere, middelbare en universitaire studies te voltooien in Vlaanderen. Maar het was geen gemakkelijke weg als kind van een Afrikaanse migrant. Maar die kennis van de taal heeft ongetwijfeld deuren geopend.

Ik ben ook dankbaar omdat ik na mijn opleiding en gebruik makend van mijn capaciteiten de Belgische, en specifiek, de Vlaamse samenleving kan observeren, de positieve elementen van onze welvarende samenleving kan appreciëren, maar zonder blind te blijven voor ongelijkheid. Want die ongelijkheid is aanwezig, niet alleen in jaarlijkse onderzoeksrapporten, maar ook in de dagdagelijkse realiteit en overlevingsstrijd van vele medeburgers.

Mijn christelijk geloof betekent durven graven in mezelf, niets als vanzelfsprekend zien en zoeken naar de betekenis van het leven en van mijn tijdelijke aanwezigheid hier op aarde. Twee reizen hebben mij na mijn secundaire studies veranderd omdat ze mij hielpen met die zoektocht naar mezelf. In 2003 schreef mijn peter mij in voor een inleefreis van Broederlijk Delen. Ik verbleef drie weken op verschillende plaatsen in Senegal samen met Vlaamse en Senegalese jongeren. Waarom was die reis belangrijk? Omdat ik mijn deels Afrikaanse identiteit opnieuw heb ontdekt. Ik ging me niet meer identificeren als een kind van België, maar als een kind van België én Congo. Bovendien zag ik voor het eerst de complexiteit van een Afrikaans land. De sterk gemediatiseerde armoede, maar ook de hoopvolle facetten die Belgische media en scholen verzwijgen over Afrikaanse samenlevingen.

Door die reis naar Senegal, groeide het verlangen om ook Congo te bezoeken. Die tweede reis was nog belangrijker. Na vijftien jaar ben ik in 2004 naar Congo gereisd. Ik heb toen samen met mijn moeder een maand doorgebracht in mijn geboortestad Kinshasa. De confrontatie met het ouderlijk huis, de wijk, de familie, de eeuwige rustplaats van mijn vader en de dagdagelijkse realiteit in een land zonder staat, heeft tot vandaag een impact om mijn leven. De reis was een soort een renaissance, een wedergeboorte voor een twintiger op zoek naar zichzelf als jonge vrouw, als migrant en als student.

Die Congoreis heeft mijn leven een nieuwe richting gegeven. Ik heb beslist om internationale politiek te studeren en iets terug te geven door mij te engageren. Sinds 2010 werk ik als beleidsmedewerker bij Broederlijk Delen en Pax Christi Vlaanderen. Dit zijn twee christelijk geïnspireerde organisaties die zich solidair willen gedragen ten aanzien van zwakkeren in Vlaanderen en in de rest van de wereld, zoals Congo. Mijn functie is meer dan een job. Het is een engagement dat ik met passie uitoefen, samen met anderen.

Want Christelijk zijn betekent voor mij niet leven met mezelf en voor mezelf. Een christen deelt, zoekt toenadering tot de andere en probeert de dialoog aan te gaan en de andere te begrijpen. Een christen aanvaardt conflicten tussen

mensen, gaat ze niet uit de weg, maar ziet ze als kansen om er samen uit te komen, in respect en gelijkwaardigheid.

Als werknemer van christelijke organisaties met een menselijke en solidaire missie, is het voor mij een dagelijkse uitdaging om te streven naar een betere samenleving. Een samenleving die ongelijkheid tussen mensen niet als een fatalisme beschouwt. Een samenleving die ongelijkheid erkent en herkent en moedig durft te zijn om die ongelijkheid met daadkrachtige maatregelen aan te pakken. Ik durf zelfs ambitieus en naïef te zijn door te streven naar een betere wereld.

In mijn christelijk geloof hecht ik minder belang aan een bezoek aan de kerk. Het gaat voor mij vooral om een leven leiden, geïnspireerd op christus en gericht op menselijke waarden zoals empathie en solidariteit. Dit zijn twee kernbegrippen in mijn christelijk geïnspireerd levensengagement.

Beste mensen, ik sta hier vandaag voor u, omdat anderen zich hebben geëngageerd voor mij, vanuit empathie en solidariteit. Die erfenis die ik meedraag, is een bron waaruit ik de kracht put om iedere dag opnieuw verder te bouwen aan een betere wereld, dichtbij ons, en verder weg. Dit gebeurt met vallen en opstaan, met slagen en falen, maar steeds in relatie met de anderen.

Als kind van gemengde ouders en als een product van verschillende culturele leefomgevingen, geloof ik in mijn rol als bruggenbouwer. Een bruggenbouwer die op een vreedzame manier maar met een kritische geest en een sterke vastberadenheid tegen haat ingaat om mensen dicht bij elkaar te brengen en samen een betere gezamenlijke toekomst uit te stippelen. Dat engagement is voor mij de enige manier om mijn leven op deze aarde leefbaar en zinvol te maken. Ik ben omdat wij zijn. Ik zie hoe onze samenleving stilaan wordt kapotgemaakt door individualisme en egoïsme. Hoe steeds meer mensen het wij-verhaal verlaten om zich op te sluiten in een ik-verhaal. Ik weiger toe te geven aan die tendens. Ik weiger om mij te laten demotiveren. Omdat ik geloof dat ik ben omdat wij zijn...

Bedankt voor jullie aandacht.

Nadia Nsayi, beleidsmedewerker Congo, Pax Christi Vlaanderen en Broederlijk Delen